

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z JĘZYKA KASZUBSKIEGO POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **kwiecień 2020 r.**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **63**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

NOWA FORMUŁA

MOK-R1_1P

Przeczëtôj tekst i wëkònôj zadania 1.–6. Òdpòwiescë dôwôj blós pò kaszëbskù.

Tómk Fópka

Dzysdniowé ùjãcé kaszëbsczi kùlturë

Rozpòwiödanié ò kaszëbsczi kùlturze pò pòlskù czë w jinym jãzëkù bëlobë jak chwòlenié ùmarlégò nad jegò zarkã. A czas je nôwëzszi, zëbë ò naszych sprawach gadac pò naszymù. Chcëmë sami sã achtnãc. Ùczestnic naszã kùlturã, jaczi spòdlim je prawie jãzëk.

Jakò òna je? Farwnò. Bòkadnò w òrtë. Bògatò lëdzcim ùtwòrstwã. Jakùz jã prosto òpisac...? Zacznijmë tej òd ti materialny. To, co òsta pò naszych starkach i wszëtczich pra- je w mùzeach, regionalnëch przëszkòłowëch jizbach i w skansenach, chòcbë we wdzydzcim czë w Klukach abò w Nòdolim. Mòże òbezdrzec, dotknãc. Przeczëtac ò tim. Chãtno kòrbiã ò tim etnografòwie, historicë i òprowòdzający turistów. [...]

Co z tegò wëzwëskiwómë dzysò? Nié za wiele. Technika szła tak do przòdkù, że stòré riwë, maszinë do draszbë czë rozwerczi nijak sã nie przëdòwają. Równak mòdło bùmowaniò chëczów, jich wëzdrzatk tej-sej mòże nalezc. [...] Wësziwë kaszëbsczë sã wcyg mòdné. [...] Tobaka i rodzi do ni mają sã wcyg dobrze. [...] Nòwikszë w slédnym czasie wzãcé mò wszëtchè, co je czòrno-zòhtë i mò grifa. Kòszle, nalimczy, a przede wszëtczim fanë. [...]

Kaszëbskò piesniò mò sã baro dobrze. Liczi sã, że przez dwie niedzele pòwstòwò strzédno 4–5 nowëch piesniów, w tim 1–2 kòscelné. Òkróm karnów spiëwù i tuńca, co zajmają sã fòlklorã, i szkòłowëch, jak grzëbë pò deszczu wëròstają nowé [...]

Szkòła je baro wòznò dlò kaszëbsczi kùlturë. Tam prawie wëchòwiwómë przindnëch ùtwòrców i òdbiërców naszi kùlturë. Wesprzec w tim bë mòglë mùzycznë szkòlë na Kaszëbach. Pòmalinkù zacinają òne zmerkiwac, że òkróm fòlkloru je cos jesz. [...]

Më, Kaszëbi, czãsto za flot dôwómë sobie [...] w gadac, że cos je dlò nas lepszé. Lejemë wòdã w Jastrë, stròszómë w jaczis helòlynë, jëmë mak-sztòle, mak-sztëczy kùrczãca i makfritezi.

Samim pòzëranim w ùszlòtã, gòdanim, że „je to lëchò”, stòwianim pòmników czë pisanim historicznëch ksążk nie dómë krokù do przòdkù. Tej-sej drëbòlimë w mòlu zamiast jic kraczajama! Za JP II [Jana Paùlã II] – „Ni miéjta lãkù!” Za Trepczikã – „Pòjmë w przòdk z kaszëbizną!”

T. Fópka, *Dzysdniowé ùjãcé kaszëbsczi kùlturë*, [w:] *Warsztaty regionalne „Remusowa Kara” 2012. Materiały pokonferencyjne*, Władysławowo, 19–22 kwietnia 2012, Gdańsk 2012, s. 47–54.

Zadanié 1. (0–1)

Pòdsztrëchnij JO, jezlë zdanié je zgòdné z tekstã, abò NIÉ, jezlë zdanié nie je zgòdné.

1.	Kaszëbi przëjãlë niejedne zwëczy z jinëch kùlturów.	JO	NIÉ
2.	Spòdlim kaszëbsczi kùlturë je mòdernò kaszëbskò mùzyka.	JO	NIÉ
3.	Lanié wòdë na Jastrë to stòri kaszëbsczi zwëk.	JO	NIÉ

Zadanié 2. (0–1)

Wëwidnij, jak nôleži rozmiôc rzczenié *chwôlenié ùmarlégò nad zarkã*?

.....

.....

.....

Zadanié 3. (0–1)

Dokùnczè zdanié. Wëbierzè dobrã òdpòwiédz spòmizdè A.– D.

W teksce pòjawiłè sã słowa *mak-sztóle*, *mak-sztëczi*, *makfritczi*. Sã to:

- A. archajiznè.
- B. zapòżëczenia.
- C. wùlgarëznè.
- D. regionalëznè.

Zadanié 4. (0–1)

Dokùnczè zdanié. Wëbierzè dobrã òdpòwiédz spòmizdè A.–D.

Wprowadzenié w slédnym akapice tekstu Tomasza Fópcezì słówòw Jana Paùla II i Jana Trepczika mò nôslédnã fónkcjã:

- A. je pòlemikã z tezama àutora na temat kaszëbsczì kùlturè i jãzëka.
- B. stanowi kònrargùment do tezè àutora z 1. akapitu.
- C. je zòchãcbã do kùltiwòwaniò kaszëbsczì kùlturè i jãzëka.
- D. je pòchwałą fãksnérowaniò w kaszëbsczì kùlturze „cëzëch” ùdbów.

Zadanié 5. (0–1)

Z pòdónëch pëtaniów wëbierzè i wpiszè do zestòwka te, dlò jaczih òdpòwiescã sã calé akapitè tekstu Tomasza Fópcezì. Kòzdémù akapitowi przëpòrzãdkùj jedno pëtanié.

Akapit	Pëtanié
1.	
2.	
3.	

- a) Co dzysdnia wëzwëskiwómè z kaszëbsczì kùlturè?
- b) Gdze nachòdajã sã skarbè kaszëbsczì kùlturè?
- c) Cze kaszëbskò piesniò pełni wòzną rolã w kùlturze?
- d) W jaczim jãzëkù nót je gadac ò kaszëbsczì kùlturze?
- e) Czemu wòrt je dozerac kaszëbskã kùlturã?

Zadanié 6. (0–3)

Napiszë skrodzenié tekstu zamikajacé sã w 40–60 slowów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczëtôj tekst i wëkônôj zadania 7.–11. Odpòwiescë dôwôj blós pò kaszëbskù.

Adóm Hébel

Kùnda – absurd razã z wipkòwanim...

Dërch sã gòdò ò tim, że nama felëje teatru. Biéda je téz w jinym dzélu „binowégò” ùtwórstwa – kabarece. Ta prostszo w przërèchtowanim fòrma mò dosc wiele karnów zebrónëch wkól môlowëch strzodowiszczów. [...] Ten òrt kabaretów sygò do tekstów Rómána Drzézdżona ë àutorów, jaczi twòrzëlë przòdë. Mało je równak nowëch tekstów i nowégò pòzdrzatkù na kaszëbsczi szpòrt. [...]

Kaszëbsczi szpòrt to wiòlgò òsoblëwòsc. Dëcht jak amérikańszcë *stand up comedy* nie je smiészne, czej je przedolmaczoné na jiny jãzëk, tak kaszëbszcë wice nie mdã smieszëc pò pòlskù, anielskù czë francëskù. Më zdzëwiony wzerómë na seriale z Anglii, w jaczych pòdłożony je zwãk smiëchù i blós òn nama pòdpòwiòdò, czedë sã smiòc... [...] [Pòlòszë] ni mògã sã nadzëwic, że wipczy pò kaszëbskù wprawòdzajã naju w stón wnetkã ùdëseniégò, a czej [...] próbùjemë jima pò pòlskù wëklarowac, ò co jidze, tej odpòwiescã nie je smiëch, le tekst „ale suchar”. Tak prosto je, że kòzdò kùltura i w kòzdim jãzëkù smiejã sã z czegòs jinégò i czej rozmiëjemë sã smiòc ze szpòrtów w jinym kraju, tej to znaczy, że ju pò pròwdze dobrze znajemë môlowã kùlturã.

Kaszëbsczi szpòrt mùszi tej bëc klasyczny i òpierac sã na jistnëch zdarzeniach i pòstacjach, jaczé wëstãpiwajã kòl naju lata lateczné? Jesmë dbë, że nie. Zmieniwò sã całi swiat, le nié nasza mentalnosc. Tej zmieniwajã sã szpòrtë, ale òne sã dali pòkòzanim bùten tegò, co w naju sedzy.

Dzysò baro wiele lëdzy sã smiejë z absurdu. Jidze to sparłãczëc absurd z kaszëbsczim baro, baro bezpòstrzédnym, tròfiającym w sóm westrzòdk wipkòwanim. Takã salòtkã smiëchù czãstëje naju kabaret Kùnda.

Dzejò ju 3 lata, chòc skłòd sã zmieniwòł. [...] Pò zmianach sztòłt karna sã przedstòwiòł tak: Jack Langa, Patrik Mùdlawa, Adóm Hébel, tej pòwsta programa „UFO pòrwało sztadionë, terò to je nót ùprawic”. Sóm titel wskòzywò na to, że młodi kabaretnicë pòjachelë w kòsmòs. Nie felało tam téz kòmentërow dzysdniowi stójnotë, w jaczi bëlë niłoni i łoni Kaszëbi – jidze ò przërèchtowanié do Euro 2012 ë kaszëbsczi ùdzël w ti pòdjimiznie. Òd tegò czasu Kùnda w całim skłãdze razã pisòł tekstë swòjich skeczów. [...] Pòwstałë téz tekstë piesniów, jaczé sã interpretacjà znónëch mùzycznëch dokazów. [...] Terò w przërèchtowanim je frańtówka, jakò je znónò brëkòwnikóm Youtube, le pòkãdka sã nie nauczã tuńcowac, to mdze krëjamnota.

A. Hébel, *Kùnda – absurd razã z wipkòwanim...*, „Stegna” 2013, nr 3, s. 4–5.

Zadanié 7. (0–1)

Jaczi gatënk reprezentëje pòdóny tekst? Wëbierzë pasowną òdpòwiesc spòmizdë A.–D.

- A. repòrtòz
- B. recenzjò
- C. felietón
- D. òpòwiòdanié

Zadanié 8. (0–1)

Przëpòrzãdkuj titulé do akapitów. Rozwiãzanié wpiszë do tabelczì.

Akapit	Titul
1.	
2.	
3.	

- a) Na Kaszëbach mómë wiele àutorów kabaretów.
- b) Dzysdnia felëje mòdernëch kaszëbszczich kabaretów.
- c) Kòzden człowiek smieje sã z tegò samégò.
- d) Dlò rozmajitëch kùlturów typicznë sã jiné òrtë szpòrtów.
- e) Kaszëbszczé wipczì ni mùszã bëc klasycznë.

Zadanié 9. (0–1)

Gwòsnyma słowama pò kaszëbskù wëjasni, jaczi je znacznëk ùzëtégò w teksce słowa *pòdjimizna*.

.....

.....

.....

Zadanié 10. (0–1)

Pòdsztrëchnij JO, jezlë zdanié je zgòdnë z tekstã, abò NIÉ, jezlë zdanié nie je zgòdnë.

1.	Dzysdniowé kaszëbszczé szpòrtë colemało jinaczã sã òd tëch, jaczé Kaszëbi znelë przòdë.	JO	NIÉ
2.	Nòleznicë kabaretu Kùnda sami napiselë niejedne scenarniczi swòjich artisticznëch programów.	JO	NIÉ
3.	Kabaretë òpiarté ò nowòczasné scenarniczi to baro pòpùlarnò fòrma ùtwòrstwa na Kaszëbach.	JO	NIÉ

Zadanié 11. (0–1)

Dokùnczè zdanié. Wëbierzè pasowną òdpòwiesc spòmiedzè A.–D.

W drëdzim akapice àutor zacytowôł pòlszcé rzeczenié „ale suchar”. To pòlskòjãzèczné rzeczenié òstało wprowadzoné do tekstu Adama Hébla, cobë

- A. pòdsztrëchnąc, że kaszëbszcé szpòrtë sã smiészne dlô wszëtczich.
- B. diskùtowac, pòlemizowac z jinyma àutorama kabaretów.
- C. pòdsztrëchnąc, że szpòrtë zakòrzeniałé w jedny kùlturze nié wiedno sã rozmióné przez przedstòwców drëdzi kùlturë.

Zadanié 12. (0–20)

Przelozè tekst na pòlszczi jãzëk.

Nad tim, że miészëznówé jãzëczy, w tim regionalny kaszëbsczy, brëkùją wsparcò w dzele sztòlceniò szkòlnëch, gazétników, animatorów kùlturë i samòrządowëch ùrządników radzëło 26 séwnika 2012 rokù pòwòloné przez Wspólną Kòmisjã Rządu i Miészëznów Nòrodnëch i Etnicznëch karno, w chtërnégò składze bëlë przedstòwcë MAC (Ministerstwò Administracje i Cyfrizacje), MEN (Ministerstwò Nòrodny Edukacje), miészëznowëch stowarów, swiata nòuczi (juwerné dzejania bëlë w tim temace téz dwa lata rëchli). Do wszëtczich szkòłów trafił w 2012 rokù lëst pòdpisóny przez sekretérã stanu MAC i pòdsekretérã stanu w Ministerstwie Nòuczi i Wëzszégò Szkòlnictwa, w chtërnym zachãcywelë òni do twòrzeniò etnofilologiów. W tim czasie w Gduńskù dalek ju bëlë pòsëniãté sprawë w zòkrãzim ùtwòrzeniò kaszëbsczy etnofilologii.

Taczégò czerënkù jesz w Pòlsce nie bëło, tej przëszëkòwóny przez Gduńszczy Ùniwersytet bédënk je pierszim taczim.

Na spòdlim: D. Pioch, *Na to jesmë żdelë!*, „Pomerania”, nr 3, 2013, s. 13–14.

PRZEKLÔD

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanié 13. (0–30)

Wëbierzë jeden temat i napiszë wëpracowanié.

Témat 1. Co to znaczy „bëc człowiekã”? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò tekstu i jinëch tekstów kùlturë. Twòja robòta miaLABë miec co nômni 300 słówów.

Danuta Milewskô-Biôli

Bëc człowiekã

Bëc człowiekã... doch kòzdi z naju je człowiekã, jò, të, białka, co robi na pòczce, profesor lëteraturë. Scwierdzenié „bëc człowiekã” wëdawac sã mòže gwësnotã, a równak... Më, lëdze, jinaczimë sã òd jinszych jistotów na zemi. Mëslimë, mómë swiãdã, chcemë pòznac swiat i zmieniac jawernotã. Mómë rozmajité wseczëca, te lëché, chtërne psëjã i kalëczã, i te dobré, chtërne pòmôgajã i dôwajã szëk naszémù zëcémù.

Mòže bëc człowiekã na wiele òrtów. Niechtërny lëdze zëjã blòs dlò se, nie rozmiëjã zëc dlò jinszych. To sã lëdze zazdrzóny w se, nieliczãcy sã z dbã jinëch. W zëcym òni sã nôwòzniejszi i chcã wszëtczych lëdzy ùstësznic sobie. [...]

To, że sã je człowiekã, znaczy miec w ùwòzanim jinëch i nie robic nick procëm sobie, pñacë sã do swòjégò cëlu. Lëdzkò krziwda, abò jaczi jiwer ni mògã wëdawac sã nama cëzë. Na szczescé, bë zmienic siebie nigdë nie je pózno, pò pròwdze sygnie, zëbë wzac sã w gòrzc i pòdjãc dobri krok. Człowiek je skòrbnicã bëlnëch ùstówów charakteru. Jednym z nich je lojalnota. Mëszlã, że jò mògã ùchadac za wòrtnégò człowieka i móm nôdzejã, że dali bãdã rozmiãła z tegò zwëskiwac.

Bëcé człowiekã to tész branié na se òdpòwiedzalnòtë za drëdzégò człowieka i pòznòwanié wiele zëczlëwëch lëdzy, ù chtërnëch pòstrzégò sã wiòlgã ùcechã z zëcégò – zrozmiënié. To tész òznòczò, że mò sã drëchów, dlò chtërnëch na pierszim mòlu wcyg je mòje dobro.

D. Milewskô-Biôli, *Bëc człowiekã*, „Stegna” 2016, nr 2, s. 30–31.

Témat 2. Dokònj przërównawczy interpretacji pòdónëch wiérztów. Twòja robòta miaLABë miec co nômni 300 słówów.

Robert Zmùda Trzebiatowsczi

Òczë

wzéròjkòj
na miã
chcã sã
rzucëc
w òcéanu
twòjégò
zelonosc
chcã
łowic
jadrama
miłotë
twòjã
wiòlgã
zelonã

nôdzejã
żebë wszëtcë
zelenilë sã
z zôzdroszcë
ë ni mielë
zelonégò
pòjãcò
jak baro
cebie
KÒCHÓM

R. Zmùda Trzebiatowsczi, *Òczë*, [w:] *Skrë ùsòdzkòwi mòcë. Antologiô kaszëbsczi pòezji*,
Gdiniô 2010, s. 286.

Tómk Fópka
Òczë

Rôz mòrza, rôz błotka
fùl gòrzu, tej słodkò

przezdrzec sã w nich, jak w zdrzadle
czëtac - jak z knédzi òtemkli
Czej chtos w nie przëtròfkã wpadnie-
wnetka serce mô zamklé

Zamklé - znankã spikù

Ôpen - òdecknieniô

dlô nich wëmëszloné je - do òbòczeniô...

T. Fópka, *Òczë, Szlachama kùsków*, Gdynia 2002, s. 2.

(We wszystkich tekstach autorskich pisownię dostosowano do współczesnych zasad ortograficznych).

WYPRACOWANIE

na temat nr.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

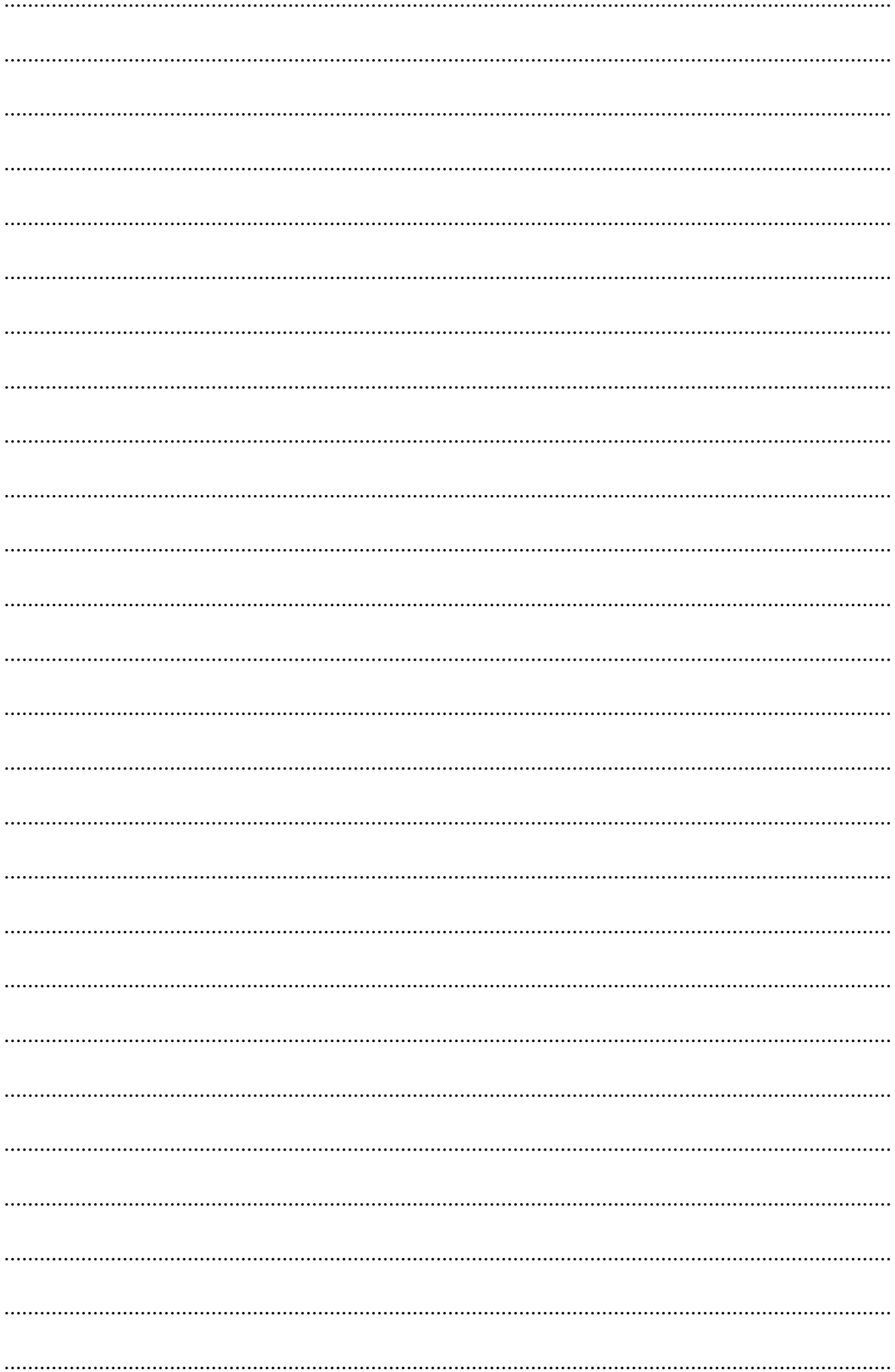
.....

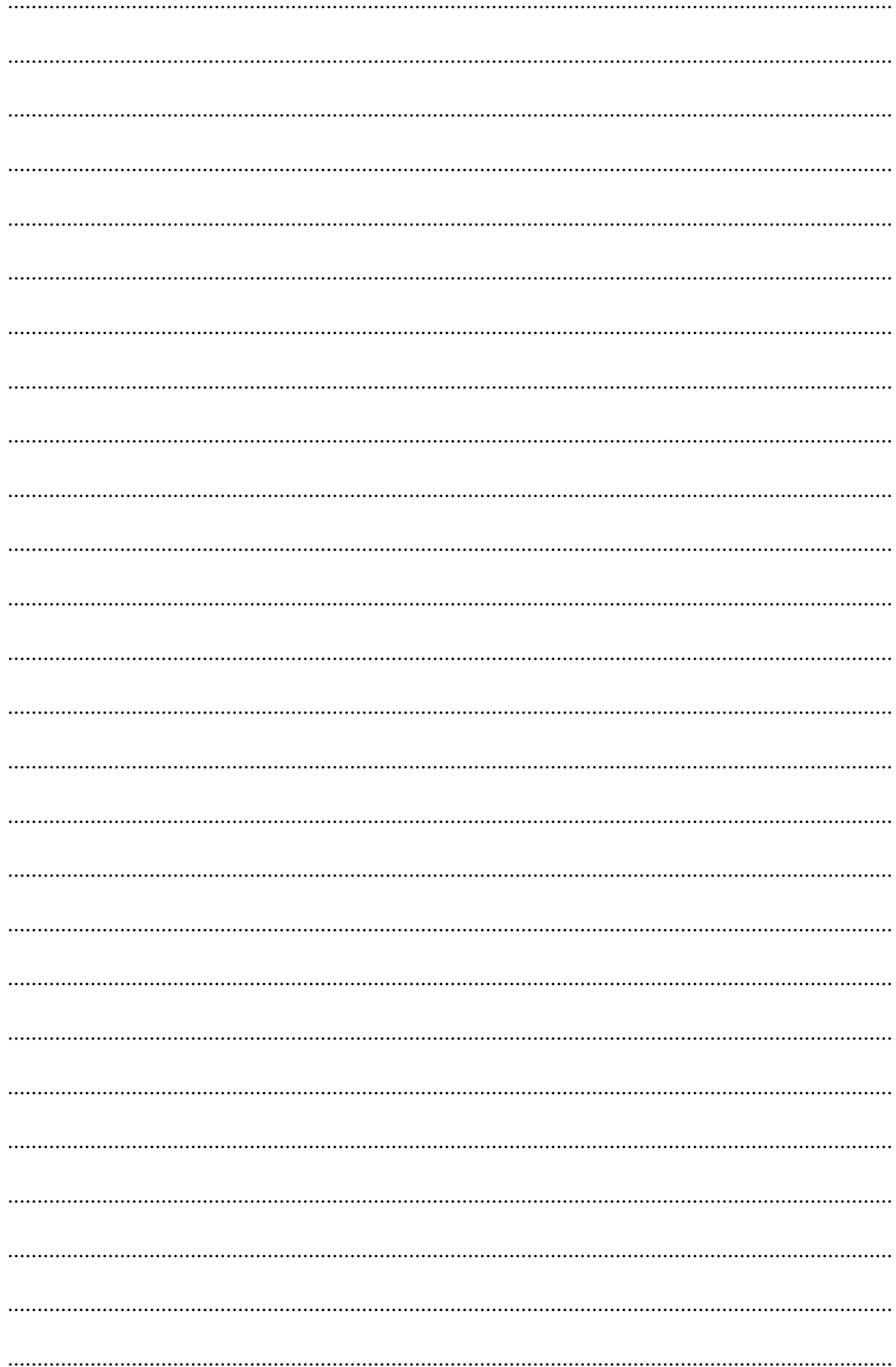
.....

.....

.....

.....

Lined writing area consisting of 20 horizontal dotted lines.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tabele wypełnia egzaminator!

		Liczba punktów	Suma	Uzasadnienie przyznania 0 punktów
wypowiedź argumentacyjna	A.	0 - 2 - 4 - 6		
	B.	0 - 2 - 4 - 6		
interpretacja porównawcza	A.	0 - 1 - 2 - 4		
	B.	0 - 3 - 6 - 9		
	C.	0 - 2		
	D.	0 - 1 - 2 - 3 - 4		
	E.	0 - 1 - 2		
	F.	0 - 2 - 3		
	G.	0 - 2 - 4		
	H.	0 - 2 - 3		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)